

CE-PRINCE: ZELENO IN KROŽNO JAVNO NAROČANJE KOT RAZVOJNA PRILOŽNOST ZA GRADBENI SEKTOR

Besedilo:
mag. Valentina Kuzma, GZS ZGIGM
Boštjan Udovič, GZS ZPN

- ⋮ Javno naročanje predstavlja enega
- ⋮ ključnih mehanizmov izvajanja razvojnih
- ⋮ politik v Evropski uniji in Sloveniji.

To potrjujejo tudi zadni javno podatki iz Statističnega poročila o javnih naročilih (avtor MJU) za leto 2024, ki kažejo, da je bilo v Sloveniji oddanih **za skoraj 9 milijard evrov javnih naročil**, kar predstavlja **13,44 odstotka bruto domačega proizvoda in 37,66 odstotka vseh javnih odhodkov**. Če pogledamo ožji sklop objavljenih naročil, ki predstavljajo jedro sistema, so naročniki v letu 2024 oddali 18.287 naročil v skupni vrednosti 5,87 milijarde evrov. Struktura teh naročil jasno kaže na izjemen pomen gradbenega sektorja, saj naročila

gradenj predstavljajo 36,64 odstotka celotne vrednosti, kar ga postavlja ob bok naročilom blaga kot enega ključnih nosilcev javne porabe.

Pomemben del teh naročil že vključuje **okoljske vidike**, vendar še vedno ne v zadostnem obsegu. Leta 2024 je bilo 29,92 odstotka naročil izvedenih z vključitvijo okoljskih zahtev, kar kaže na napredek, hkrati pa razkriva precejšen neizkoriščen potencial. Še izrazitejšo sliko pokaže analiza zelenih naročil po predmetu, kjer gradnje predstavljajo relativno majhen delež po številu, vendar

daleč največji delež po vrednosti. To pomeni, da ima **prav gradbeni sektor ključno vlogo pri dejanskem finančnem učinku zelenega javnega naročanja** in s tem pri uresničevanju ciljev zelenega prehoda.

Podatki hkrati kažejo, da se okoljske zahteve v praksi še vedno najpogosteje vključujejo na način, ki ne omogoča polnega izkoriščanja njihovega razvojnega potenciala. V večini primerov so umeščene v tehnične specifikacije, bistveno redkeje pa kot merila za oddajo naročila, kjer bi lahko naročniki aktivno spodbujali

kakovostnejše, inovativne in trajnostne rešitve. Prav na tem področju se odpira ključni prostor za razvoj sistema, ki bi omogočil prehod od formalnega izpolnjevanja zahtev k strateškemu oblikovanju javnih naročil.

Razvoj zelenega in krožnega javnega naročanja je neposredno povezan s širšimi evropskimi politikami, ki vse bolj jasno določajo smer razvoja gospodarstva. **Evropski zeleni dogovor iz leta 2019** in **Akcijski načrt za krožno gospodarstvo iz leta 2020** sta postavila temelje za prehod v podnebno nevtralnino in z viri učinkovito družbo, dodatno pa bo ta proces okrepila tudi pričakovana zakonodajna pobuda **Circular Economy Act, predvidena za sprejem v letu 2026**. V vseh teh dokumentih je javno naročanje prepoznano kot eden ključnih vzvodov za spremembo trga, saj lahko javni sektor s svojimi zahtevami neposredno vpliva na razvoj podjetij, tehnologij in poslovnih modelov.

V tem kontekstu se je Gospodarska zbornica Slovenije preko dveh oddelkov, **ZGIGM** in **ZPN**, vključila v projekt **CE-PRINCE** v okviru programa **Interreg Central Europe**. Projekt, ki poteka od 1. junija 2024 do 30. novembra 2026 in povezuje partnerje iz sedmih držav (Italije, Avstrije, Slovenije, Poljske, Nemčije, Madžarske in Hrvaške), naslavlja ključno sistemsko vrzel med javnim in zasebnim sektorjem. Analize namreč kažejo, da podjetja pogosto hitreje uvajajo krožne prakse, medtem ko javni naročniki zaostajajo pri njihovem vključevanju v razpisno dokumentacijo. Posledica je razkorak med ponudbo in povpraševanjem, ki zavira razvoj trga trajnostnih rešitev.

CE-PRINCE zato deluje hkrati na obeh straneh trga. Na eni strani **krepi kompetence javnih naročnikov za dosledno in učinkovito vključevanje okoljskih in krožnih vidikov v javna naročila**, na drugi strani pa **podpira podjetja pri razumevanju teh zahtev ter prilagajanju njihovih poslovnih modelov**. Ključni poudarek je na razvoju naprednih pristopov k javnemu naročanju, ki temeljijo na presoji življenjskega cikla, uporabi trajnostnih materialov, zmanjševanju ogljičnega odtisa in vključevanju ESG kriterijev.

Tak pristop omogoča premik od izbire najnižje cene k izbiri najbolj trajnostne in dolgoročno učinkovite rešitve ter ustvarja prostor za nagrajevanje podjetij, ki dejansko izvajajo zeleno preobrazbo.

V Sloveniji se projekt že odraža v konkretnih aktivnostih. Prvo usposabljanje za javne naročnike, izvedeno 17. marca 2026, je bilo pripravljeno v sodelovanju z **Odvetniško družbo Potočnik in partnerke kot zunanjim strokovnim partnerjem**. Usposabljanje je potrdilo veliko potrebo po praktičnih znanjih in izmenjavi izkušenj. Razprava je pokazala, da se naročniki pogosto soočajo z dilemami pri uporabi zakonodaje in vključevanju okoljskih zahtev, hkrati pa obstaja močan interes za konkretne in izvedljive rešitve. Ključno sporočilo srečanja je bilo, da morajo biti okoljska in krožna načela vključena že v najzgodnejših fazah projektov, od projektnega natečaja in priprave investicije do oblikovanja razpisne dokumentacije.

Projekt CE-PRINCE je zasnovan kot odprta platforma sodelovanja, ki presega klasične institucionalne okvire. Njegova dodana vrednost je v povezovanju različnih deležnikov, od podjetij

in javnih naročnikov do projektantov, raziskovalnih institucij in razvojnih posrednikov. Le s takšnim sodelovanjem je mogoče doseči usklajen razvoj trga, ki bo sposoben odgovoriti na vse zahtevnejše okoljske in regulatorne zahteve.

V okviru projekta se aktivnosti v Sloveniji sistematično nadaljujejo skozi celovito serijo strokovnih usposabljanj, ki potekajo med marcem in junijem 2026. Po uvodnem srečanju 17. marca 2026 se bo program nadaljeval **1. aprila 2026 z izmenjavo izkušenj javnih naročnikov**, sledijo pa nadaljnja usposabljanja **15. aprila ter 6. maja 2026**, ki so usmerjena v **poglobljeno vključevanje krožnih meril v gradbene razpise in razumevanje njihovih učinkov**. V drugi polovici maja in v juniju se program razširi tudi na **podjetja, z dogodki 14., 20. in 28. maja ter 3. in 10. junija 2026**, kjer so v ospredju **vprašanja pravnega okvira, uporabe LCA in EPD, ESG zahtev ter priprave dokumentacije za sodelovanje na razpisih**. Serija usposabljanj se **zaključi 17. junija 2026** z osrednjim dogodkom na Gospodarski zbornici Slovenije, namenjenim **povezovanju javnega in zasebnega sektorja ter nadaljnji krepitvi tržnega dialoga**.

Povabilo k sodelovanju in zaključni dogodek

Vabimo gradbena in podjetja industrije gradbenih materialov, javne naročnike, projektante, raziskovalne institucije ter druge deležnike, da se **aktivno vključijo v aktivnosti projekta CE-PRINCE, serijo brezplačnih usposabljanj ter soustvarjajo razvoj zelenega in krožnega javnega naročanja v Sloveniji**.

Zaključni nacionalni dogodek bo potekal 17. junija 2026 na Gospodarski zbornici Slovenije v Ljubljani. Dogodek bo namenjen **povezovanju ključnih deležnikov, izmenjavi izkušenj ter izvedbi strokovnega dialoga s trgom, usmerjenega v pripravo projektov in investicij v obdobju 2026–2030**.

Stopite v stik za nami:
www.gzs.si/zgigm

